

Osteologiya-suyaklar haqida ma'lumot.

Reja:

- 1. Suyakning vazifalari***
- 2. Suyakning tasnifi***
- 3. Suyakning rivojlanishi***

- **Osteobiya**- suyaklarning tuzilishini o`rganadi. Organizmning qattiq asosini hosil qiluvchi suyaklar majmuiyi skeletidir. **Skelet** (grekcha **skeletos**) quritilgan degan so`zdan olingan.
- U 200dan ortiq suyaklardan iborat.
- Skeletning og`irligi 5-6 kg bo`lib, erkaklarda gavda umumiy og`irligining 10% ini, ayollarda 8,5% ini tashkil qiladi.

Skeletning asosiy vazifalari quyidagilar

TAYANCH VAZIFASI - YUMSHOQ TO`QIMA VA A`ZOLARINI NG SKELETINING AYRIM QISMLARIGA BIRIKIB TURISHI NATIJASIDA VUJUDGA KELADI

HARAKAT VAZIFASI - SKELETINI TASHKIL QILIB TURGAN TURGAN SUYAKLARINING HAR XIL RICHAK HOSIL QILIB, BO`G`IM ORQALI BIRLASHISHI VA NERV SISTEMASI YORDAMIDI MUSKULLAR QISQARISHI BILAN NOMOYON BO`LADI.

HIMOYA QILISH VAZIFASI – SKELETINING ALOHIDA QISMLARIDAN VUJUDGA KELGAN BO`SHLIQLARI ORQALI BAJARILADI.

BIOLOGIK VAZIFASI – SUYAKLAR TARKIBIDA KO`P MIQDORDA MINERAL MODDA ALMASHINUVIDA ISHTIROK ETUVCHI KALSIY, FOSFOR, MAGNIY VA BOSHQA ELEMENTLAR BOR

Skelet quyidagi bo`laklariga ajratiladi

Tana suyaklari
(umurtqa,qov
urg`alar ca
to`sh suyagi)

Kalla
suyagi(miya va
yuz qismlari)

Yelka kamari
(kurak va
o`mrov
suyaklari)

Qo`l suyaklari
(yelka , bilak
va qo`l panja)

Chanoq
suyaklari(yonb
osh, qov va
o`tirg`ich
suyaklari)

Oyoq
suyaklari(son,
boldir va panja
suyaklari)

*Suyaklar tuzilishi, rivojlanishi va vazifalariga
ko`ra quyidagicha tasniflanadi.*

Naysi
mon
suyak

G`ovak
suyak

Yassi
suyak

Aralas
h
suyak

Naysimon suyak

Uzun suyaklar:
yelka , bilak,
son, boldir.

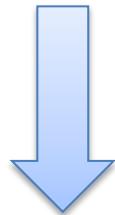
Kalta suyak:
qo`l-oyoq kafti
va barmoq
falangalar

G`ovak suyak

*Uzun
suyak: Tosh
va qovurg`a
suyaklari*

- Kalta
suyak:umutrqa
, qo`l-oyoq,
kaft usti va kaft
oldi suyaklari.

Yassi suyak

Kalla qopqog`i , chanoq va
kurak suyaklari

Aralash suyak

Umutrqanening tuzilishi
jihatdan g'ovak suyaklarga,
ravog'l va o'simtasi yassi
suyaklarga kiradi.

Suyaklarning rivojlanishi

- *Birlamchi suyaklar – kallaning qopqoq, yuz qismi va o`mrov suyagi kiradi.*
- *Ikkilamchi suyak – pardal, to`g`ay, suyak o`tadi*

Suyaklanish jarayoni quyida turlarga bo`linadi.

1. **Endesmal suyaklanish** – (en- ichida, desmos-boylam) da birlamchi suyaklar vujudga keladi,
2. **Perixondral suyaklanish** – (peri-atrof, chandros- tog`ay) homila hayotining 8-hafatasida mezenximadanhosil bo`ladigan suyaklarshakli paydo bo`ladi
3. **Tog`ay suylanishi** suyaklanib bo`lgandan keyin tog`ay usti pardal suyak pardal – periostga aylanadi. Keyingi davrlarda suyaklarni eniga o`sishi (yo`g`onlashish) ana shu suyak pardal hisobiga bo`ladi va bu suyaklanishning bu turi periostal deyiladi
4. **Endoxondral suyaklanish** – (Endo – ichida, chondros- tog`ay) tog`aylar ichida tog`ay usti pardasi ishtirokida vujudga keladi

